

**УДК 336.221**

**Наталія Мариненко, к.е.н., доцент**

**Ганна-Анастасія Івашко – ст. гр. БМ-21**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

## **ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ПДВ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

**Nataliia Marynenko, Ph.D., Associate Professor**

**Hanna-Anastasiia Ivashko, student**

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

### **FEATURES OF VAT PAYMENT IN EUROPEAN UNION COUNTRIES**

Податок на додану вартість (ПДВ) займає одне з ключових місць у податкових системах більшості країн Європейського Союзу (ЄС), який було введено в 1967 р. За рахунок цього податку передбачалось фінансувати загальний бюджет ЄС. ПДВ уперше з'явився у Франції в 1954 році як альтернатива податку з обороту і справляється практично в усіх країнах Західної Європи. Тому в подальшому введення його стало головною вимогою для всіх країн, які мали бажання стати членами в ЄС. Кожна країна сама встановлює ставки оподаткування, які коливаються в межах від 15 % (у Люксембурзі) до 25 % (у Швеції та Данії).

Стандартну ставку встановлюють на рівні не менш, ніж 15 %, проте також існують пільгові ставки ПДВ у країнах ЄС, які не повинні бути нижче 5%. Варто відзначити, що є ряд країн-членів, у яких існують винятки (ПДВ застосовують до окремих, специфічних груп товарів і послуг). Для деяких видів товарів і послуг також діє спеціальна знижена ставка ПДВ – 12%. Деякі країни ЄС контролюють спеціальні території, де ПДВ не справляють.

Ставки ПДВ, які перевищують 20%, застосовують у Бельгії, Чехії, Іспанії, Латвії, Литві, Нідерландах (21%), Італії, Словенії (22%), Греції, Ірландії, Польщі, Португалії (23%), Румунії, Фінляндії (24%), Хорватії, Швеції (25%). Найвищу ставку – 27% – застосовують в Угорщині. Більшість зазначених країн змушені були підняти ставки ПДВ після кризи 2008 р., що обумовлено вимогами ЄС дотримуватися граничного рівня бюджетного дефіциту, а саме ПДВ є одним з тих податків, який здатний забезпечити надходження до бюджету навіть у період економічної депресії.

Проте в кожній країні щодо цього податку діють різні пільги. Так, пільгова ставка сплати ПДВ майже в усіх країнах діє на більшість продовольчих товарів, особливо повсякденного попиту, на продукцію сільського господарства, на ліки, книги, друковану підписну продукцію. У деяких випадках на туристські та готельні послуги, вантажне та пасажирське перевезення тощо. Від сплати даного податку можуть звільнитися державні установи, пов'язані з виконанням адміністративних, соціальних, виховних, культурних і спортивних функцій, сільськогосподарське виробництво, деякі вільні професії (приватна викладацька діяльність, приватні лікарі та ін.). На деякі види виробів, навпаки, встановлюються підвищені ставки оподаткування (наприклад, на автомобілі, тютюнові, ювелірні вироби, вироби з хутра тощо).

ПДВ має особливості у відносинах між різними країнами-членами ЄС. Як правило, між ними встановлюються взаємовідносини, укладаються різні угоди, які передбачають, що при імпорті та експорті товарів цей податок взагалі не стягується.

У Німеччині, наприклад, серед податків на юридичних осіб найбільш високі доходи державі приносить саме ПДВ. Його внесок до бюджету складає приблизно 28% (друге місце після податку на прибуток). Загальна ставка цього податку на даний час складає 19%. Проте основні продовольчі товари, а також книжно-журнальну продукцію, оподатковують за зниженою ставкою – 7%. Цю ставку не поширюють на обороти кав'ярень та ресторанів.

У Франції виділяють чотири види ставок ПДВ: 20% – нормальна ставка на всі види товарів і послуг; 33,33% – гранична ставка на предмети розкоші, автомобілі, алкоголь, тютюн; 7% – пільгова ставка на товари культурного повсякденного вжитку (книги); 5,5% – на товари і послуги першої необхідності (продукти харчування, за винятком алкоголю і шоколаду, медикаменти, житло, транспорт). Від сплати ПДВ у Франції звільняються такі види діяльності: медицина і медичне обслуговування; утворення; діяльність суспільного і благодійного характеру; усі види страхування, лотереї, казино. Існує список видів діяльності, де передбачене право вибирати між ПДВ і прибутковим податком: здавання в оренду приміщень для будь-якого виду економічної діяльності; фінанси і банківська справа; літературна, спортивна, артистична діяльність, муніципальне господарство.

Всі країни ЄС, крім Данії, разом із підвищенням ставок ПДВ, запровадили знижені ставки на кілька груп товарів. Переважно це стосується товарів першої необхідності, послуг громадського транспорту, ліків, медичного обладнання для осіб з особливими потребами, дитячих крісел тощо. Болгарія, Чехія, Німеччина, Естонія, Іспанія, Італія, Латвія, Нідерланди, Австрія, Словаччина, Великобританія застосовують одну знижену ставку.

В Італії від сплати ПДВ звільняються експортні товари, міжнародні послуги та операції, пов'язані з їх виконанням, а також операції страхування та надання кредитів, поширення акцій та облігацій, витрати на медичне обслуговування, освіту, культуру, поштові послуги та операції із золотом та іноземною валютою.

У Нідерландах знижуються ставки ПДВ на продукти харчування, безалкогольні напої, послуги готельного господарства, пасажирського транспорту, на деякі види комерційної діяльності, а також на банківські, страхові та фінансові послуги, освіту та охорону здоров'я.

В Австрії знижені ставки застосовують при здаванні в оренду нерухомості (крім гаражів і паркінгів), а також при укладанні деяких угод у сфері культури, науки тощо.

У Люксембурзі знижену ставку встановлюють при постачанні газу, електроенергії.

Найбільша різниця між стандартною та зниженою ставками є характерною для Нідерландів (21% і 6%) та Великобританії (20% і 5%). Інші спеціальні ставки ПДВ зазначені країни не застосовують, однак така комбінація ставок дала їм можливість максимально реалізувати не тільки фіскальний, але і регуляторний потенціал ПДВ.

Найменша різниця між стандартною та зниженою ставками є характерною для Чехії (21% і 15%), однак, при цьому знижена ставка справляння ПДВ

розповсюджуються на широкий перелік товарів та послуг: продукти харчування, послуги з водопостачання, фармацевтичну продукцію, обладнання для осіб з особливими потребами, дитячі крісла, пасажирські перевезення, книги, журнали, газети, послуги культури (кіно, театри), діяльність готелів тощо.

Європейський досвід свідчить про користь застосування диференційованих ставок ПДВ для окремих груп товарів. Запровадження таких ставок може мати як постійний характер (для окремих груп товарів, особливо соціального значення), так і тимчасовий (запроваджуються на певний період часу для окремих груп товарів як виключення). Механізм диференційованого справляння ПДВ забезпечує ефективну реалізацію не тільки фіскального, але і регуляторного потенціалу ПДВ, що є необхідним для України.

#### **Використана література**

1. Особливості справляння ПДВ в деяких зарубіжних країнах – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

[http://ua.referat.com/Особливості\\_справляння\\_ПДВ\\_в\\_деяких\\_зарубіжних\\_країнах](http://ua.referat.com/Особливості_справляння_ПДВ_в_деяких_зарубіжних_країнах).

2. С.П. Карпенко. Оподаткування доданої вартості: Європейський досвід та українські реалії / Карпенко С.П. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3650>.

3. Нарахування та сплата ПДВ в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://groshi-v-kredit.org.ua/narahuvannya-ta-splata-pdv-v-evropi.html>

4. Цікаві факти про ПДВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://costua.com/files/vat-report.pdf>

5. VAT Rates Applied in the Member States of the European Union. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/resources/documents/taxation/vat/how\\_vat\\_works/rates/vat\\_rates\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf)

**УДК 658.86**

**Андрій Мессарош – ст. гр. ПФзс-51**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

### **УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ**

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кудлак В.Я.

**Andrii Messarosh, student**

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

### **MANAGEMENT OF ACCOUNTS RECEIVABLE**

Scientific supervisor: Ph.D., Associate Professor Kudlak V. Ya.

Формування ринкових відносин в Україні характеризується значним уповільненням платіжного обігу, що спричиняє збільшення дебіторської заборгованості. У зв'язку з цим важливим завданням фінансового менеджменту є ефективне управління дебіторською заборгованістю. Ефективна політика управління